

416

Q. D. B. V.

SP.

1277

DE

1928 K 944

VIRTUTE HE- ROICA,

SUB PRÆSIDIO
M. JOHANNIS FRIDERICI

Schulzen / Jutreboc. Sax.

publicè disputabit

JOHANNES GEORGIUS Schubart /

Steinâ - Silesius

In Auditorio Minori

Die XXX. Maj.

Horis matutinis.

VVITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS BORCKARDI, Acad. Typogr.

ANNO M. DC. LXXIV.

1674

7008

22

VIRTVTIT HE

ROIGA

SUBPR ABIO

M. T. O. I. S. T. I. C. H.

IN ANNO 1700

IN ANNO 1700

IN ANNO 1700

IN ANNO 1700

IN ANNO 1700

IN ANNO 1700

VITTEBROE

IN ANNO 1700

IN ANNO 1700

Quaestio I.

Quo in locò debeat tractari virtus heroica?

Non immeritò hæc controversia ventilatur, cum alii sint, qui hanc virtutem ad Theologiam referant; Non igitur huic immorabimur, in quam disciplinã debeat tractari, quia certum, virtutem heroicam æque esse virtutem moralem, ac reliquas, id quod in peculiari tradetur controversiã; sed saltem observabimus ordinem, si spectemus tractationem Ethicam. Hactenus enim vidimus, tractationem de virtute heroicã instituti locò omnium ultimò, & quidem non sine ratione, quia à vulgaribus ad singularia est progrediendum. Virtus heroica igitur cum sit communis reliquis omnibus primò loco inter omnes virtutes tractari non debet, sed potius omnium ultimò quia est complementum & perfectio omnium virtutum reliquarum. Ergo etiam omnium ultimò tractanda est. Maj. in dubium non vocatur. Min. ex sententia Philosophorum firma, quia vocatur summa perfectio, complementum virtutis; *Liebenshal. ex: c. Ethic. 14. thes. 1. II. Ab ordine doctrinae*, Cujuscunque disciplina methodus requirit, ut magis nota præmittantur ignotioribus illa etiam requirit, ut virtus heroica primò non tradatur. Atque Ethicæ methodus Ergo Maj. confirmatur, quia virtus est eminentia atque fulgor omnium omninò virtutum, ut eleganter recitatur *Piccol. grad. VI. c. IV. p. 536. cujus verba adscribere licet: Cum itaque virtus heroica sit splendor civitum & moralium*

quando aliquis hæreticis resistendo, ipsamque veritatem ac religionem defendendo, præ aliis suam insigniter locat operam; partim philosophicè, in qua acceptione heroes appellantur, quia sua fortitudine patriam l. defendunt l. eij salutem restitunt, & sic respicit fortitudinem, reliquis tamen virtutibus non exclusis, ut deinde in propria significatione denotet habitum, divinitus concessum & humanis exercitiis confirmatum. vid. *Excellent. Dn. D. Deutschman Exercit. Ethic. 23.* Synonyma varia apud Autores reperiuntur. Philos. dicitur ἡ ὑπέρ ἡμῶν ἀγενή, ἡ γαίην καὶ θεῶν h. e. virtus, quæ supra nos, heroica & divina, τιμωροῦ ἀρετῆς h. e. præstantius virtute (humana): cum excellentia hac virtutis præditi sint θεοὶ ἀνδρῶς potius, quam homines sint judicandi, ἢ τῆ ὑπερθεῶν ἀντιθεμὲν ἔστι vid. 7. *Ethic. c. 1.*

§. 2. Genus sicut in reliquis, ita etiam in hac virtute statuitur habitus, inde sortitus nomen, quod habeatur à subjecto eà lege, ut id faciliter ad operandum, quando per crebras actiones est acquisitus. Assumant stoici perturbationum evulsionem; fallunt certè & falluntur. Falluntur, quia falsam hypothèsin præsupponunt, virtutem scilicet cum affectibus consistere non posse omnesque affectus virtutibus esse contrarios, quæ ἀνομα. Fallunt, quia spurium genus pro legitimo imperitis obtrudunt. Contradicant operationis propugnatores, ea tamen tanti nobis non erit, ut generis loco dignemur. Nam palam est, genus definitionis respondere materiæ tanquam parti essentiali, seu differentiam formæ, aut contra, ut maximè in habituum definitione. Quare oppido patet, operationem id nominis mimine mereri. Non enim operatio ad virtutem ipsam seu pars essentialis requiritur, nisi velis ineptire, neminem virtute instructum esse, qui non assidue virtuosè operetur.

§. 3. Differentia exhibet I. *Causam efficientem*, quæ vel prima, vel secunda est. Illa est solus Deus neutiqum Diabolus, quamvis enim multa ac mira præstet, virtutem tamen heroicam minimè conferre potest, quia non est creatæ potestatis, & illud innuitur quando in definitione asseritur, virtutem heroicam divinitus concedi. Hæc vel mediata vel immedia-

ta. Mediata est vel remota, vel proxima, Remota est vel
 principalis, sc. voluntas, vel minus principalis, ut temperamen-
 tum & dispositio corporis peculiaris. Propinqua est Electio.
 Immediata denique causa est actio, conatus, & executio, mul-
 tus iridem & constans labor. II. *Subiectū s. materiā in quā virtus
 heroica, quæ duplex est denominationis & informationis.* Hoc
 virtuti heroicæ commune cum aliis virtutibus, nimirum sedes
 perturbationum, appetitus volens & voluntas appetens, Ubi
 enim est morbus, ibi applicandum est remedium. Ubi est ma-
 teria, ibi etiam suscipitur forma. Denominationis a. subiectum
 est totus homo. Ubi notandum quod hæc virtus non sit com-
 munitatis, sed singularis, non omnibus conveniat hominibus, sed
 quibusdam saltem, ut in definitione dicitur. III. *Formam, quæ
 est, heroicè, hoc est, supra humanam conditionem atque adeo,
 ut Keckeran. Syst. Ethic. p. 347. can. 9. loquitur, cum admira-
 tione perferre adversissima quæque; & quibus alii homines miserè
 succumbunt, sicque humanam conditionem vincere, ut etiam in
 summis miseriis decus tum personæ, tum virtutis suæ heros
 tueatur; Unde Piccolom. grad. 6. c. 3. expositurus eminentiam
 Virtutis heroicæ in hæc erumpit verba: In formanda sua essentiā
 erinus graduum consideratur ordo: primo enim tanquam principi-
 um occurrit continentia & tolerantia, quibus ineontinentia & mol-
 lities opponuntur. Hic tanquam medium succedit virtus moralis,
 cui vitium adversatur: sequitur demum ut finis virtus heroica, cui
 feritas opponitur sive immanitas. IV. *Effectum, quod luas actio-
 nes virtus heroica perficiat.* Quia enim virtus non in γῶδες
 sed πρῶτες consistit, neque tam κήσιον quam χεῖσιον respicit, ideo
 virtus heroica etiam ad hanc tendit actionem, suamque virtuo-
 sam naturam non tam κήσιον quam χεῖσιον ostendit, ac perficit
 suas actiones non perfectione tantum naturali & physica, hæc
 enim licet præstantissima sit, non tamen eam hoc verbum potius
 finem respicit, neque perfectione solâ morali & Ethicâ, quæ scri-
 ptis hominis est, & in omnibus virtutibus reperitur, quia perfe-
 ctio hæc illâ communi longè est major & excellentior; sed
 perfectione singulari & heroicâ cum verba secundum substrata
 tam*

tam materiam sint intelligenda, uti recte iudicavit *Excell. Dn. D. Deutschmann* l.c. §. 19.

§. 4. His ita præmissis faciles asserimus, *Virtutem heroicam à reliquis virtutibus specie non differre*. Quod his munire possumus rationibus. I. Quæcunqve differunt tantum secundum magis & minus, illa specie non differunt. Atqve virtus heroica & virtus moralis differunt tantum secundum magis & minus. E. Nam utraq; virtus tam heroica quam moralis refertur ad bonum civile & in eò duntaxat discrepant, quod virtus heroica splendidius finem attingat vid. Piccol. grad. 6. c. 5. B. Wendel. Philos. Pract. p. 472. II. quia virtus communis & heroica conveniunt definitione, fine, & objecto. Ambæ enim intendunt felicitatem civilem & versantur circa affectus moderandos. III. Ubiqunqve datur eadem forma, ibi distinctio specifica locum habere non potest. Atqui in virtute heroica & communi E. Maj. firma est, quia forma est agens intrinsecum principale, si ergo hic in utroq; convenientia reperitur, in effectu nulla differentia inveniatur. Min. elucescit, quia ambæ observant medium Geometricum, suo generi vitæ accommodatum. Constat itaq; in virtute heroicâ non variari essentiam virtutis moralis, quæ est geometricum medium, sed tantum variari terminos rationis. Objectiones, quæ ex Thomâ proferuntur, vid. ap. B. Wendeler. l. c. p. 472. 473. seqq.

Quæstio III.

Utrum Virtus heroica etiam cadat in
fœminas?

§. 1. Quamquam sine sexu fœmineò (ut utar verbis Clariss. Rudrauffii Instit. Moral.) nemini contingat vel contingere possit hac frui luce, tamen rigidi & temerarii censores inveniuntur, qui contemptissimè illum habentes, per calumniam omnem ipsis virtutem volunt ademtam, & communem & heroicam. Qui licet nil nisi stulticiam prodant propriam & insignes

nes iudicii defectus, palliare tamen student temeritatem aliorum jocosis olim datis descriptionibus. Nobis certum est, quod omnino multa singularia ac specialia foeminis competant. Quis ignorat, si secula conferimus, quam plurimarum matronarum eruditionem? Unicum exemplum sufficiat, quae ex Casiodoro refert Clar. Rudrauff de Amalaventha, Theodorici Ostrogothorum in Italia regis filia, quod tanta eloquentia & scientia fuerit, ut nemo ipsam sine veneratione videre, sine admiratione audire potuerit praeter Latinam & graecam, omnium nationum, quibus cum Romanis aliqua esset consuetudo, ex actissime calluerit linguas.

§. 2. Cum itaque certum, mulieres multis inclaruisse rebus gestis, etiam absurdum non erit iisdem adscribere virtutem heroicam: Quod I. Confirmamus a praesentia dispositionis: Ubi cumque ergo datur dispositio ad virtutem heroicam ibi etiam dari potest habitus. Atque in foeminis E. Maj. prob. quia dispositio est qualitas, cui superaddi potest alia qualitas inharens, quae habitus est. Min. constat, (si κατ' ἀνθρώπων disputemus juxta sententiam Galeni. Qui dispositionem ad virtutem temperamentum sequi asseruit,) quia eodem gaudere possunt temperamento foeminae, quam viri; deinde utriusque sexui rudera imaginis divinae supersunt, quae ad virtutis habitum conferre dicuntur. Accedit & illud, quod uterque sexus secundum rectam rationem agat, & sic actiones probas prodere possit, ex quibus actionibus virtuosus demum habitus oritur.

§. 3. II. Ex Sufficiencia causa principalis. In quocumque subjecto reperitur sufficiens virtus causa principalis, in eo virtus heroica esse potest. Atque in foeminis E. Maj. certa ex canone Metaphysico; posita causa in actu agendi, ponitur effectus. Min. paret, quia Deus, tanquam causa principalis virtutis heroicae aequè in foeminis ac in viris operatur, & sicuti actiones viri dirigit, ita etiam ad actiones foeminarum concurrere potest & actu concurrat, veluti exemplorum fides demonstrat.

§. 4. III. A

§. 4. III. A præsentia oppositi. Cui competit oppositum feritas, ille etiam possidet virtutem heroicam. Atqui fecerunt E. Min. Cl. Rudrauff. stabilit. refer. Diodor. l. 4. c. 3. ab Hecate, ex Perse Taurica Rege orta, quæ præter id, quod herbarum & veneficiorum, quorum fuit peritissima, ministerio & Patrem & plures alios è medio sustulit, feritate paternam nihil inferior, sagittis transfixisse, quoscunq; voluit, atq; hospites ad aram Dianæ, sive terram sive mari adfuisse, crudelissimè maculasse dicitur, rata per hoc nomen in plures gentes famam iri diffusum.

§ 5. IV. Ab exemplis tum veteribus ut Judith, Judith. 12. Jael. Jud. 4. Regina Amazonum, Penthesilea. Item Artemisia Regina Caria, de qua Herod. l. 1. tum recentioribus, ut Elizabethæ Regina Angliæ, ejus ingenii aciem & animi magnitudinem quilibet tunc temporis admiratus est. Nec non Margarithæ Valdemari III. Danorum Regis filia, quæ Aquino Norvegiæ Rege mortuo, duo regna rexerit.

Quæstio IV.

Quodnam sit Subjectum virtutis heroicæ?

§. 1. Ardua satis illa controversia, diu quoque ventilata, quodnam sit proximum subjectum virtutis moralis; Quod autem de eâ dicitur, illud quoque de nostra affirmandum. Quidam virtutem moralem in intellectu residere autumant, ut Socrates, qui virtutem moralem olim per prudentiam & scientiam definivit, uti ejus mens patet ex l. 6. Ethic. c. ult. *σωφροσύνης τὰς ἀρετὰς ἰστέον εἶναι, ἐπισήμας γὰρ εἶναι πάσας.* Quidam censent, appetitum sensitivum esse subjectum, quam sententiam defendunt Alcinoüs, l. de doctr. Platonis c. 31. Acciajulus l. 5. Ethic. c. 1. Henningus Arniseus in notis ad Log. Crelli p. m. 28. & 29. præcipuè acriter propugnat Franc. Piccolom, grad. IV. Moral.

vel. Philos. c. 8. seqq. ubi octo rationibus suam sententiam stabilire conatur, quidam simpliciter omnes virtutes ad solam voluntatem tanquam subjectum referunt ut nullam excipiant, ut Scotus 3. Sent. dist. 33. qv. 1. quom sequuntur quamplures alii ut Gabriel in 3. dist. 23. q. 1. dist. 33. q. 1. Ochamus in. 3. q. 10. n. vid. clar. Rudrauff. h. c. p. 154.

§. 2. Hæc quidem occurrunt, quando quaritur, in qua facultate virtus moralis colloquetur, nec tamen desunt, quam plurimi, qui diversam sententiam fovent circa nostram prolatam questionem. Eodem enim modo nonnulli virtutem heroicam ad intelligendi facultatem, sive ad mentem pertinere existimant; nonnulli ad appetitum sensuum referunt, in qua opinione versatur Piccolom. grad. VI. c. 6. p. 541. Loquens, itaque dicit, de virtute heroica Peripateticorum, assero eam ad APPE-
TITUM SENTIENDI pertinere.

§. 3. Sicut autem prima Sententia falsa, ita nec posterior firma asseritur. Prius probamus I. quoad intellectum: Quodcumque tantum perficit intellectum in cognitione veri, illud non est subjectum virtutum moralium. Atqui intellectus &c. E. Major extra omnem dubitationis aleam posita, cum juxta Philosophos virtus sit habitus proæreticus, cujus subjectum unice voluntas est; Accedit quod virtutes morales inde ab intellectualibus distingvantur ac hisce opponantur. Min. propria luce radiat, cum intellectus, desinente Excellentissimo naturæ interprete B. Sperlingio in Anthropol. Phys. c. 3. p. 102. sit facultas animæ rationalis ad verum cognoscendum ordinata. Plura qui desiderat adeat Hornej, in Instit. Mor. l. 3. c. i. num. 8. & 9.

§. 4. II. Quæ appetitum sensitivum, confirmamus, eum subjectum esse non posse, ex conditionibus, quas ponunt Thomas in l. 2. qv. 56. artic. 1. & 3. & Greg. de Valentia Tom. 2. disp. 5. q. 2. punct. 1. quarum prima est, ut sit potentia animæ, secunda ut sit aliquo modo rationalis: Tertia ut habeat actum confirmatum, qui non ordinetur in actum alterius potentia, tanquam

quam in terminum & complementum suum. Unde ex 2. conditione apparet, potentias animæ vegetantis, quia nullo modo rationales sunt, non esse subiectum virtutis: ex tertiâ videmus, quod appetitus simpliciter non sit subiectum cum in complementum alterius in homine omnino ordinetur. Accuratius probat hanc sententiam Gabr. Vasquez super primam secundâ disp. 87. c. 2. n. 6. *cujus verba bonâ fide citabimus: Hac, inquit, igitur unicâ ratione prima pars prædictæ opinionis mihi probabilior videtur, quia in eâ potentiâ non videtur collocandus habitus virtutis, quæ non potest ullò modo attingere actione suâ formalem rationem & finem in materiâ & Objecto virtutis, nam cum habitus sit propter actionem propriam illius, ubi non potest esse actio, frustra esset habitus: actio autem esse non potest, in eâ potentiâ, quæ circa formale objectum actionis operari nequit, quis hoc non videat? appetitus autem sentiens actione suâ nullo modo attingere potest formalem rationem & finem in materiâ & subiecto virtutis: quoniam formalis ratio objecti, ad quam fertur affectus virtutis studiosus est honestas in materiâ & in ipsâ mediocritate objecti: diximus enim, ut aliqua actio sit virtutis, debere esse propter honestatem ipsam expressè: at qui appetitus sentiens non potest ferri in ipsam honestatem, sed solum circa delectabile seu commodum operatur: ergo appetitus sentiens actione suâ non potest attingere formalem rationem & finem in materiâ & objecto virtutis. Porro autem licet appetitus obediat rationi & voluntati tamen solum ei obedire potest, ut feratur, autem non feratur in propriam, suum objectum, non autem ut feratur in alienum, ergo nunquam obedire voluntati, ut appetat honestum sub ratione honesti, quæ proprium formale objectum voluntatis, non ipsius appetitus. Hactenus Vasquez.*

§. 5. III. Quoad voluntatem, dicimus, eam non solum esse iubjectum, quamvis primariò voluntati competat. Prius patet, quia virtus Heroica non secus ac communes virtutes morales, occupantur in moderandis affectibus, qui omninò ad appetitum sensitivum pertinent. Posterius verò, quia nulla facultas tantâ gaudet libertate, quâ voluntas, virtutes

verò juxta *non appetit* exercentur & quilibet virtuosus suas actiones eo dirigit. Hisce itaqve præsuppositis sine aliqua difficultate asserimus, virtutem heroicam ponit,ùm in appetitu fenfitivo,ùm & maximè rationali, quod argumenta præsupposita satis evicisse arbitramur. Dicam scribit ipse Piccolomgrad. VI.c.6. p. 541. cujus rationes conflictui reservamus

Quæstio V.

An Deus sit causa efficiens virtutis heroicæ ?

§. 1. In hac quæstione circa statum controversiæ aliquid monendum erit, quod non simus solliciti i. de concursu generali, quo Deus per suam essentiam omnibus creaturis præsens est; ita ut sine illo per momentum quidem existere non possint. Ubi præsens Deus est non tantum ratione suppositi, quando inter agens & patiens nullum aliud intercedit suppositum sive res singularis, sed etiam ratione virtutis, quando influit virtute propria in effectum, nec 2. de concursu Dei solitario seclusis actionibus humanis. Cum enim virtus heroica sit habitus, causa secunda etiam aliquid operari tenetur, ut per crebras actiones perveniat ad perfectionem, nec 3. de causa efficiente secunda, quæ creaturæ sunt, sed potius de causa efficiente primâ. Rem accuratè explicat Cl. Rudrauff. l. c. dicens: Principalis & primaria causa virtutis heroicæ est specialis Dei influentia, specialis Dei instinctus, impulsus vel afflatus, non quidem immediate violentus raptus & afflatus simpliciter fanaticus, sed ordinarius, mediatus respiciens nihilominus causas secundas, quas ita instruit & disponit ut opus arduum & prægrande perficiendum perficere queant, in quæ ipso conatu, ad quem excitat, juvat, elevat & extraordinariè, usque felicissimus eventus, in labore & fervore

fervore sustentat, non ergo excludimus naturæ habilitatem
vel capacitatem, justam actionem, rectam educationem, la-
borum continuationem, & quæ sunt alia, quæ opus extraor-
dinarium juvare possunt nec 4 solliciti sumus: an subsidia
virtutum excludenda, inter quæ referuntur Constantia la-
boris in perficiendo opere, ut opera maxima non tepidè, ac
trepidè, sed egregiâ alacritate magno calore ac molimine
suscipiantur ac perficiantur, quia certum quod Julius Casar
omnia expediverit *unde v. a. βαλλόμεν*. Alexander vo-
latu totum mundum Imperio suo redegerit. Jonathan
in Sacris impetu perpetuo, Samson abrupto consilio. Lu-
therus maxima laboris constantiâ veram de Deo doctrinam
ex tenebris plusquam cimmeriis revocaverit. Sed 5, quæri-
tur, an Deus specialiori concursu concurrat ad heroicam
virtutem perficiendam, & illud est, quod affirmamus. Ubi
tamen illa specialis influentia, tum ad infideles extra ecclesi-
am, quam fideles intra ecclesiam pertinet.

§. 2. Et illud confirmamus, I. quicquid est divi-
num, illud speciali concursu à Deo profisciscitur. Atqui
Virtus heroica E. Min. ex definitione constat, quod sit habi-
tus divinitus quibusdam concessus, ut proinde Liebenthal-
l. c. §. 8. asserat: Unde sequitur per hanc virtutem intelligi
non tam occultum quendam raptum quam naturalem indo-
lem, cui DEUS peculiari benedictione singularem & pecu-
liarem honestatis ac divinitatis ardorem indidit, unde post
modum eximit & admirabiles ad maxima tentanda & perfi-
cienda impetus exsurgunt. Hinc nemini facta heroica imi-
tari fas est, nisi eadem VI DIVINA instructus fuerit. Facino-
ra enim heroica vires humanas superant & longè majora
sunt, quam ut ab homine naturaliter perfici valeant. II. Se-
queretur aliàs, virtutem heroicam simili ratione cum cœte-
ris communi hominum naturæ competere & ab omnibus in-
distingte hominibus comparari posse.

Quæstio VI.

Utrum liceat homini pro vitanda miserâ,
vitio vel feritate, nonnunquam mortem
eligere?

§. 1. Ardua satis hæc quæstio est, ita ut non dum Auctores inter se consentiant. Ut autem eò melius certi quid statuere valeamus, dicendum, quod non quæratnr i. num alius quis sibi manus violentas inferre possit, id n. facillè negamus. Sicut enim is qui sibi mortem consciscit, Dei ordinem turbat, qui solus vitæ nostræ autor & princeps est, jus habens dandi & adimendi, ut Seneca dixit: *Veniat, qui occidat, expecta quid occupas alienum negotium*: Ita & abutitur Divina bonitate. A DEO vitam tanquam nobilissimum bonum accepimus, ut ejus gloriam amplificando, qui dedit, debito modo Autoris istius benignitatem agnoscamus, gratitudinemq; nostram exhibeamus, qui autem seipsum hoc bono privat ne agnoscit quidem hoc beneficium. Vid. Cl. Rudraff. l. c. p. 187. Nec (2) solliciti sumus de morte hominis impii, quem mala scelerum vitæ sceleratè transactæ conscientia torquet, cum nisi seria eam antecedit poenitentia, præceps ad æternum exitum sit transitus. Nec (3) de morte hominis naturaliter consideratâ; hæc enim est omnium terribilissimum cum tripliciter mors considerari possit: primò quatenus mala est, & sic est præter naturam, & præsertim præter naturam compositi & præsentis formæ, quâ consideratione vera est sententia Aristotelis in secundo de cælo. secundò referri potest ad principale institutum naturæ, ac ita quoq; non est secundum naturam. Tertio referri potest ad secundum institutum naturæ, ac ita dici potest à natura & secundum naturam: Nec 4. de miserâ aliquâ apparenter tali sed de eâ, quæ reverâ talis est, sæpè enim eligimus mortem propter minus malum, comparatum

ratum cum deleriere. Sed s. quæstio instituitur utrum homo Christianus mortem non nunquam eligere possit, & illud approbamus I. Quicumq; destinato consilio, rectâ ratione, legi divinæ conformiter, an imo constantissimo & intrepido, bonitate causæ confisi, in DEI gratiam, Ecclesiæ commodum & proprium emolumentum, gravissima pericula & exquisitissima pericula subeunt, illi mortem eligere possunt. Atqui quidam homines & præprimis martyres E. Maj. nullâ indiget confirmatione. Min. exemplis stabilitur, nonne Ignatius læto & triumphanti quasi animo exclamavit? Frumentum Christi sum & per dentes bestiarum immolor, ut mundus panis inveniar! nonne Polycarpus Ignatii discipulus, quam sponte & libere pateretur, hisce significavit? Nihil opus est clavibus, sponte igitur sustinebo: nonne Laurentius craticulæ impositus, eluso tyranno dixit? Assum est, versa & manduca. II. Quicquid est via ad vitam meliorem, illud etiam positis circumstantiis interdum appetere licet Atqui mors. E. Nam circumstantiæ attendantur sequentes: ne virtus vel vita honeste acta fœdetur. Secundò ut in memoriâ superstitum celebres servemur & per ora eorum circumferamur. Tertiò ut vitam alteram potiorem assequamur. Quorum ultimum maximi ponderis est, ita ut qui ad futuram adspirare vitam volunt, rectâ ratione teneri presentem nonnunquam de relinquere. III. Juxta Piccolomium. probat *Aristoteles* 3. mor. ad Nic. c. 9. dicens: *honestam mortem turpi saluti esse preferendam* & l. 3. c. 2. asseruit: *esse quadam ad quæ non licet quæquam esse compulsam, sed potius oportere summa perpeffum tormenta, mortem obire.* Averroës in proœm. lib. Phys. ait: *virum sapientem nonnunquam mortem præeligere, ut Socrates fecisse affirmant.* Et simplicius in Epictetum inquit: *malum non esse quam male esse.* *Aristoteles* l. 9. moral. *Nicomachic.* c. 8. ait: *Insuper verum etiam illud est, quæ de bonò virò dici solet, cum multa amicorum & patriæ causæ agere: Atque etiam si usus postulet, eorundem gratia*

gratia mortem minimè gravatè appetere. Etenim negligit ille opes, honores, cœteraq̄ve bona, vulgo magna contentione quæri solita. Cœterum ita ac non aliter illa negligit, ut sibi honestatem per id pareat. Mavult enim paulisper voluptate magnâ perfrui, quam diu remissâ: unum annum honestè vivere, quam multos temere & absq̄; insigni dignitate. Unam deniq̄; actionem magnam & honestam anteponeat multis & iisdem parvis. Atqui omnibus his ille fortasse potitur, qui pro patria vel amicis occumbit. Hæc ille.

Questio VI.

An Lutherus dici possit Heros?

§. 1. Papistæ equidem nostro Megalandro invident, & quam plurima *εὐλημματα* in eum projiciunt, ita quidem ut dicant eum ex incubo esse progenitum, vel etiam Diaboli familiaritate usus fuisse confer. Cornel. à Lap. in Comment. 2. Petr. 2. v. 4. Verum hæc omnia esse pura signenta crassa & virulenta mendacia, ejus scripta historiæq̄ve publicæ testantur, nos potius eundem veneramus & hoc laudabili insignimus titulo, quod revera debet & dici possit heros.

§. 2. Quam sententiam stabilire valemus I. Ex herois definitione. Cui competit definitio, ei & definitum, Nostro Megalandro E. Min. prob. quia heros nihil aliud est quam qui peculiari numinis cœlestis providentiâ excitatus singularibusq̄; donis communem Mortalium sortem excedentibus exornatus actiones ut admirabiles sic etiam aliis minus imitabiles successu longè felicissimo perpetrat. Hæc autem ad Lutherum accommodare quis dubitat? Ex Eventu enim faciliè judicare valemus, nisi enim Deo facta hujus herois placuerint, tales progressus felices imò felicissimos nunquam habuisset.

II. Ex Herois requisitis, quorum 1. est summa constantia; & 2. admiranda felicitas. In quocunque igitur hæc requisita reperiuntur, ille etiam heros est. Atqui in Lutero. E. Min. quoad prius probatur ex Cl. Rudrauff. l. c. p. 470. quod constantissimus & gravissimis periculis profus imperterritus fuerit, ut nunquam cespitavit, nunquam trepidavit. Toto fere mundo adversus cum fremente ipse adversus omnes extitit animosissimus, gratia Dei firmatus, bonitate causa confirmatus, nihil dubitans de veritatis felicissimo successu. Inter plurima heroici animi specimina, unum ut referamus & recolamus, magnum erat, Lutherum à Carolo V. Wittebergâ WORMATIAM vocatum, ut Imperatori omnibusque Imperii Proceribus in medio quasi inimicorum constitutus, rationem redderet fidei suæ, nullis persuasionibus, nullis demonstrationibus eò adduci potuisse, ut sibi consulturus conventum declinasset & absentiam excusasset, sed contempto omni periculo, magno animi robore hæc reposuisse verba: Mihi verò, quia vocatus sum, decretum & certum est ingredi in nomine Jesu Christi, etiamsi scirem, tot Diabolos mihi oppositos, quos sunt regulæ in omnibus totius urbis testis &c. Ita ergo urbem est ingressus, sese Imperatori & Principibus exhibuit. Accedit, quod ipse Lutherus ad Electorem Fridericum & Fratrem ejus hæc scribere verba non dubitaverit: Oppugnavit me (vid. Tom. 7. Witteb. Lat.) summis viribus totus orbis terrarum, ac tam, quam fuit ipsorum omnium impetus vehementior, eò facit majores progressus doctrina mea. Quid ita? Nihil ego violenter egi, nullum motum excitavi, non cupidus vindictæ fui, sed Magistratum civilem reverenter colui, scriptis etiam meis exornavi, quantum in me fuit, & quod præcipuum est, rem DEO committens in ipsius potentia totus acquievi: sic ad eò servatus sum in hunc usque diem (fremant licet Pontifex omnesque adversarii) & simul mea doctrina multos ad populos dimanavit. Posterior quod attinet successus omni adversariorum spe

C

(sunt

(sunt verba Rüd.) aut opinione major deprehensus est & adhuc per DEI gratiam deprehenditur. Quis enim ex Adversariis credidisset, misellum hunc Monachum tam animosè potentissimis adversariis repugnaturum, tam constanter veritatem defensurum, tamq̄ve feliciter, sine ulla externa violentia, sine ulla mundana potentia, sed sola causa bonitate nixum, lucem à tenebris segregaturum, veritatem à falso separaturum, orthodoxiam à fermentis pharisaicis, id est, traditionibus papalibus liberaturum & per totam germaniam atq̄ve extra eam ad remotissima Regna disseminaturum & propugnaturum fuisse? Quis ergo hunc postremæ ætatis Eliam, Germaniæ Prophetam, curram & aurigam Israelis, ut Philipp. Melancthon ipsum vocavit. Hutteri Concord. Con. præfat. Apolog. c. 3. nomine & dignitate heroica non iudicabit dignum.

Questio VIII.

An Heroum filii sint noxæ?

§. I. Sicuti quasi fatale est bonorum virorum degeneres habere filios infortunium, quod felicitatem reliquam non leviter debilitat, ita non minima felicitatis pars est, si cui contingit ex fortibus magnanimis heroibus procreari & nasci. Nam commune est proverbium qualis avis tale ovum & qualis arbor, talis fructus hinc dicimus der Apfel fällt nicht weit von Stämme. Unde egregiè Poeta:

*Fortis creantur fortibus ac bonis
Est in juvenis est in equis Patrum
Virtus, nec imbecillum feroces
Progenerant a quæ columbam.*

§. 2. At

§. 2. At enim quamvis (quod negari à nomine facile potest,) interdum à parentibus generosis viles & fatui procreari soleant liberi, id tamen naturæ generosæ quæ tali, adscribendum haud est, cum aliæ plures hujus degenerationis suppeditari queant causæ, quæ vid. ap. Wendel. p. 154. Christ. Matth. qv. 2. Inter quas ferè princeps est neglecta orientis ætatis educatio, quæ vitæ rectè traducendæ fundamentum, tantum in reliquas ætates, in totam vitam, in familias, civitates terrarumque orbem ipsum importat detrimenti, quantum non potest paucis explicari vid. Arist. l. 8. Politic. c. 1. quippe error in principio per exiguus, in fine maximus esse deprehenditur ceu idem docet l. 1. de cœl. t. 33. Heroës autem negotiorum quasi mole Oppressi, curis variis distracti, liberorum educationem rarò inspiciunt, qui plerumque alieno corruptissimarum nutricum lacte nutriuntur. Quibus accedunt blanditiæ parentum, nimia indulgentia & amor, quò occæcati, quidvis liberis concedunt & vanas promittunt libertates atque delicias, quæ postea magnorum malorum causæ sunt. Promptissimè enim liberi parentum acceptant molli- tiem, à sole ac pulvere, quantum possunt, cavent sedulo, neque animum ad laudabilia facinora applicare curant quo de Plur. *ἡ εὐπαιδεία ἀγαθή*. Aristotel. l. 7. Polit. c. 17. Gvazz. de Civ. con- fer. disp. 5. p. 310.

Quæstio IX.

An virtus heroica omnium ætatum sit?

Ætas parentum pejor avis, tulit

Nos nequiores mox daturos

Progeniem vitiosiore.

Ita quidem Lyricorum Poëtarum Princeps Horatius l. 3. od. 6. cecinit. Hinc facilè aliquis, utrum Spiritus heroum variis flagitiis omniumque scelerum generibus non extinctus fuerit, subdubitare posset? Verum enim verò non fides aut vitæ sanctimonia, sed *ἀγνή* potius *θεοδότης* Virtutis heroicæ cau-
sa

sa est. Habuit certe Græcia suos Ajaces & Hectoras, Roma suos Cæsares, Camillos & Fabritios. Nostra quoq; ætas virtute hac non omnino destituitur, quæ admodum & hoc & superioris seculo Ecclesiæ suæ Rebusq; publicis nutantibus fortissimorum Regum & Principum brachiis divina clementia succurrere & voluit & potuit. *Postis enim causis, inquit Heideffeltus quoq; poni oportet. Neq; verò putandum, si interdum nulli nobiscum sint, Heroes ubiq; Locorum nullos reperiri. Ut enim virtus communis ita & heroica per totum terrarum orbem diffunduntur, Sæpe tamen si rei bene gerenda non detur occasio summa ingenia in occulto latent. Benè hanc in rem Poeta.*

Hectora quis nosset, felix si Troja fuisset ?

Publica virtutis per mala facta via est.

Nec obstat, quod nostra ætate Heroes corporis robore pristina tempora non attingant. Sic Milonè omnia supra communes naturæ vires egisse, suaq; manu raurum fecisse victimam historiarum referunt monumenta. Plinius Libr. 2. scribit in Cretâ, cum terræ motu mons aliquis disrumperetur, cadaver quadraginta sex cubitorum fuisse repertum, quod Orionis quidam fuisse arbitrati sunt. De Caltrio pandedæ Turcicæ certiores nos faciunt, quod prægrandi ponderosq; acinace medios hostes ad umbilicum dissecuerit, transversos dividerit, sæpeq; per cervicem integros cum humeris brachiorum artus facillè detruncaverit. Sed non ex stupendâ corporis vastitate, verum ex singulari potius & inusitata animi conditione Virtutem heroicam judicamus, cum vastissimi corporis homines extremæ audaciæ profligatæq; malitiæ ut plurimum sint studiosi. Aliam præterea ob causam sapientissimorum omnium rerum Conditor stupendam ejusmodi progeniem creavit. *Gigantes* inquit August. l. 15. de Civitate Dei c. 23. *proprea creare placuit Creatori, ut etiam hinc ostenderet, non solum pulchritudines verum etiam magnitudines ac fortitudines corporum non esse magni pendendas sapienti, qui spiritualibus atq; immortalibus longè melioribus atq; firmiteribus & bonorum propriis, non bonorum malorumq;ve communibus beatificatur bonis,*

SOLI DEO GLORIA !

WITTENBERG, DISS., ERGABAND, 2

1668/1708

ULB Halle

001 507 230

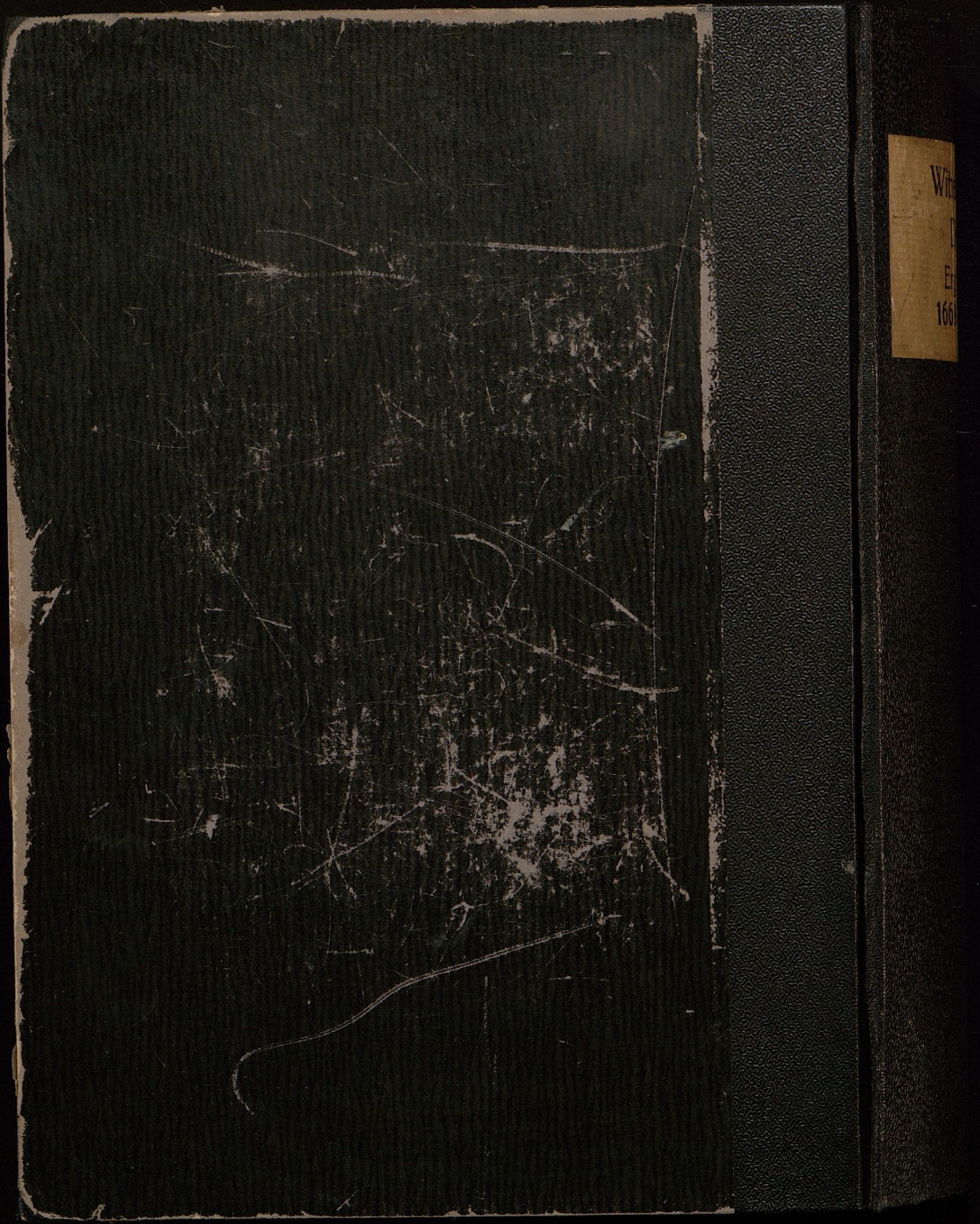

3

TA-502

1077

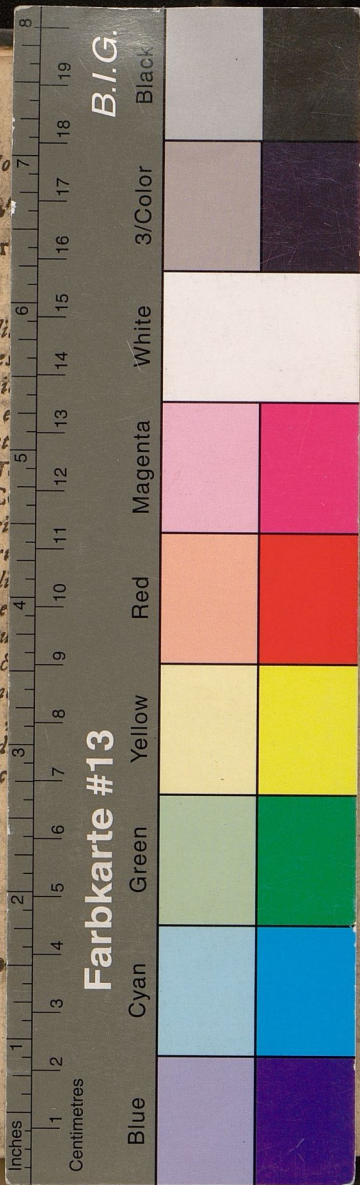

Wit
E
166

Q. D. B. V. *SP.* 1277
DE 1928 K 944

VIRTUTE HE-
ROICA,

SUB PRÆSIDIO
M. JOHANNIS FRIDERICI

Schultzen / Jutreboc. Sax.

publicè disputabit

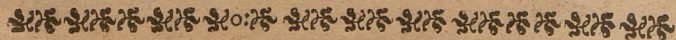
JOHANNES GEORGIUS *Schubart* /

Steinâ - Silesius

In Auditorio Minori

Die XXX. Maj.

Horis matutinis.

VVITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS BORCKARDI, Acad. Typogr.

ANNO M. DC. LXXIV.

1674

7008

